

VERSLAG

Terugkoppeling Startbijeenkomst Klankbordgroep Directe burens PvJ DH 4 maart 2024

Datum: maandag 4 maart 2024 19:00 – 20:30 uur, locatie: Bibliotheek, PvJ Den Haag

Opgesteld door: Programmamanagement

Verzoek: ter kennisname

Op maandag 4 maart 2024 van 19:00 tot 20:30 uur vond de startbijeenkomst van de klankbordgroep met directe burens van het Paleis van Justitie Den Haag plaats onder leiding van Jasmijn Koelega, omgevingsmanager. Directe aanleiding van de oprichting van deze klankbordgroep was de briefwisseling tussen een aantal omwonenden en het Rijksvastgoedbedrijf en de Raad voor de Rechtspraak en een daaropvolgend gesprek in december 2023 dat Merel Baas, Martijn Nab, Louise Attema en Jasmijn Koelega gevoerd hebben met de afzender van de brief. Tijdens de startbijeenkomst waren zeven van de tien leden van de klankbordgroep aanwezig, waarvan zes bewoners uit de Adelheidstraat en één ondernemer uit de Theresiastraat. Daarnaast waren er een aantal vertegenwoordigers vanuit het Paleis van Justitie en het Consortium PvJ (zie lijst van aanwezigen onderaan).

Het doel van deze bijeenkomst was om kennis te maken, toelichting te geven over de rol van de klankbordgroep, de gevolgen van het gebouwontwerp voor de bezonning toe te lichten en aandachtspunten op te halen. Dit werd gedaan door uit te leggen wat de rol van de klankbordgroep is binnen het programma en wat er met opgehaalde informatie, aandachtspunten, vragen en advies wordt gedaan. Daarnaast is een korte stand van zaken van het ontwikkel- en bouwtraject toegelicht en zijn de resultaten van de bezonningsstudie besproken. De klankbordgroep heeft specifiek betrekking op de vernieuwbouw, want voor communicatie over de dagelijkse (onderhouds)werkzaamheden is sinds september 2023 een groep op Whatsapp opgericht.

Een algemeen punt van aandacht was dat de burens meer terugkoppeling willen over wat er concreet wordt gedaan met informatie en aandachtspunten die zij meegeven en duidelijker reactie op hun vragen. Er is afgesproken om in de volgende klankbordgroepbijeenkomst (die wordt gepland in mei 2024) waar mogelijk ontwerpvoorstellen/scenario's te laten zien en te bespreken die voortkomen uit het onderzoek dat Consortium PvJ in de komende maanden zal uitvoeren n.a.v. de opgehaalde aandachtspunten.

Bezonningsstudie

Op de getoonde beelden is de vermeerdering en vermindering van het aantal minuten zon op de gevel weergegeven die het gevolg is van het gebouwontwerp voor het Paleis van Justitie. Bezonning is een primaire zorg van de buurt. In Den Haag is er geen wet- en regelgeving omtrent bezonning, wel een norm voor bezonning, namelijk de Haagse bezonningsnorm. Volgens deze norm moeten woningen in de periode tussen 19 februari en 21 oktober, uitgaande van een zonhoogte van meer dan 10 graden, minimaal twee mogelijke zonuren per dag op een gevel hebben. Per woning is de situatie bekeken op 19 februari, omdat op deze datum in de meeste gevallen de meest ongunstige schaduwwerking optreedt. Voor deze norm is het meetpunt in het midden van de gevel op 75 cm hoogte, waarbij op dat meetpunt minimaal 2 uur zon per dag moet zijn. In het geval dat er in de huidige situatie al minder dan 2 uur zon op het meetpunt is, mag het aantal minuten zon niet verslechteren. Voor- en achtergevel mogen worden opgeteld, maar tuinen en balkons tellen niet mee voor de norm. Er worden in een simulatiesysteem (3D model) digitale sensoren geplaatst die de metingen uitvoeren. In dit 3D model zijn mogelijke andere obstakels voor de zon, zoals begroeiing niet meegenomen.

VERSLAG

Er zijn in totaal 70 woningen getoetst waarvan het aantal minuten zon in 16 gevallen verandert, maar geen van deze gevallen komt onder de norm van twee uur zon per dag. De huizen die in de huidige situatie al onder de norm zitten worden niet minder in de periode van 19 tot en met 21 oktober. De burens benoemen dat het aantal minuten zon op de gevel in de huidige situatie in dit onderzoek iets anders lijkt dan in het bezonningsonderzoek dat gedaan is voor de kantoren op de voormalig locatie van het Koninklijk Conservatorium. Er wordt nagegaan waar dit verschil vandaan komt en dit zal worden teruggekoppeld.

De burens willen graag meer informatie over de effecten verderop in het jaar, waaronder het half uur zon in hun tuin in de zomer rond half zeven 's avonds. Dit wordt verder onderzocht en in beeld gebracht voor de omgeving. Daarnaast worden vragen gesteld over de interpretatie van de Haagse bezonningsnorm m.b.t. de toelaatbaarheid van een verslechtering van het aantal minuten zon ten opzichte van de huidige situatie. De interpretatie van de norm is inmiddels opnieuw onderzocht en gecheckt met de gemeente Den Haag. De uitkomst is dat de bezonningseis per dag wordt bekeken. Voorbeeld: Een woning die op 19 februari in de huidige situatie minder dan 2 uur zon heeft, laat nog wél toe dat er op de overige dagen een verslechtering van de bezonningsuren plaatsvindt, zolang deze niet minder wordt dan 2 uur per dag.

Belangrijke wensen/aandachtspunten van de omwonenden zijn:

- Geen uitbouwen op het parkeerterrein, want dit betekent meer verstening, het gebouw komt dichterbij en de verwachting van de direct omwonenden is dat de bouw hiervan voor een lange periode (in fase A en B) veel (geluids)overlast geeft. De klankbordgroep wil graag meer weten over het aantal medewerkers en de noodzaak voor de gangen achter de zittingszalen i.c.m. hoe dit veiligheid waarborgt voor medewerkers. Dit wordt onderzocht en de volgende klankbordgroep teruggekoppeld.
- Het anders formuleren van KSF 5, want door de manier waarop deze nu is geformuleerd¹ krijgen de omwonenden het beeld dat alle overlast op hen wordt afgewenteld. Vanuit de burens wordt de suggestie gedaan om 'voorspelbare overlast voor de omgeving' te veranderen in 'zo min mogelijk overlast voor de omgeving' van de vernieuwbouw. Er wordt door de vertegenwoordigers van het programma aangegeven dat de KSF zelf niet kan worden aangepast, maar er is toegezegd om met een procesvoorstel te komen over hoe het belang van de omwonenden meegenomen wordt bij het maken van afwegingen in toekomstige stuurgroepen. Richting de aannemer zullen reeds in de aanbestedingsfase kaders worden gesteld voor toelaatbare en niet-toelaatbare overlast. De direct omwonenden worden betrokken bij het formuleren van deze kaders. Wanneer er een aannemer bekend is, worden procesafspraken gemaakt over hoe met overlast gevende werkzaamheden om te gaan. Een voorbeeld hiervoor kunnen de afspraken zijn die bij de renovatie van het PvJ in Den Bosch met de buurt zijn gemaakt.
- De zorgen over de verbouwingsoverlast zijn groot en hebben ook te maken met de ontwerpkeuzes die in deze fase worden gemaakt. De mate van overlast hangt ook samen met ontwerpkeuzes (het WAT?) en niet alleen van afspraken in de uitvoeringsfase (het HOE?). Door gefaseerd te verbouwen en ook uit te bouwen is het beeld dat de burens voor een hele lange periode met heel veel overlast te maken krijgen en dat de overlast minder is als er niet uitgebouwd wordt. De uitbouwen staan ook op de lijst van het optimalisatieonderzoek en de noodzaak zal in de optimalisatiefase nogmaals onderzocht worden. Ook zal worden gewerkt aan het beter inzichtelijk maken van de impact op zowel omgeving als gebruikers per fase van de verbouwing. Goed om te noemen is dat dit tijd kost en gedurende het ontwerptraject steeds een stuk concreter kan worden.
- Slechte akoestiek van de parkeerbak in de huidige situatie. De parkeerbak en het gebouwensemble zorgen voor weerkaatsing en versterking van bepaalde geluidsbronnen. Het Consortium PvJ gaat onderzoeken wat de situatie is en of ze deze situatie kunnen verbeteren.
- Logistieke verkeersstromen (rondom het gebouw). Dit is een thema dat al gepland stond om in de volgende klankbordgroep te behandelen. In de briefwisseling van december 2023 is toegezegd de

¹ KSF 5: Minimale verstoringen van het primaire proces en voorspelbare overlast voor gebruikers, bezoekers en omgeving tijdens de realisatiefase.

VERSLAG

logistieke stromen nogmaals te bekijken en te onderzoeken of de expeditie niet alsnog naar de Theresiastraatzijde kan worden verplaatst.

- Vergroening van de parkeerplaats en verminderde stenige aanblik van het gebouw aan de achterkant. Dit gaat het Consortium PvJ ook verder onderzoeken.
- Zorgen over inkijk/privacy voor een aantal burens: hoe zien zij ons straks vanaf binnen? Welke inkijkbeperkende maatregelen zijn mogelijk en gewenst? Het consortium PvJ gaat dit onderzoeken en koppelt de volgende klankbordgroep terug.
- Schade als gevolg van de vernieuwbouw en een snelle financiële afhandeling hiervan. Hiervoor komt een nulmeting en zullen procesafspraken worden gemaakt in een later stadium van de vernieuwbouw.
- Vraag: Kan er qua energievoorziening iets worden terug gedaan voor de burens? Kunnen er bijvoorbeeld een aantal zonnepanelen gebruikt worden voor de burens die niet veel/geen opbrengst halen uit zonnepanelen op hun eigen dak?

Vervolgstappen

- De ontwerpers van het Consortium PvJ onderzoeken en ontwerpen de komende maanden aan optimalisaties van het voorlopig ontwerp. Hierbij worden naast de aandachtspunten vanuit de omgeving ook de optimalisatie van kosten, fasering, inpassing van het benodigde programma e.a. meegenomen.
- Het Consortium PvJ zoekt wat betreft de bezonning nog een aantal dingen verder uit en komt hierop terug bij de klankbordgroep.
- De volgende bijeenkomst van de klankbordgroep wordt gepland eind mei 2024 (voor de volgende stuurgroep in juni). Een concept agenda voor die bijeenkomst is als volgt:
 - Terugkoppeling van ontwerpend onderzoek en optimalisaties ten aanzien van aandachtspunten van omwonenden? (uitbouwen, vergroening, logistiek, akoestiek, inkijk);
 - Procesvoorstel over hoe het belang van de omwonenden geborgd wordt bij het maken van afwegingen in toekomstige stuurgroepen;

Aanwezige klankbordgroepleden:

Darryl, eigenaar van de Coterie
Menno, Adelheidstraat 79
Kyra, Adelheidstraat 97
Edith, Adelheidstraat 99
Theo, Adelheidstraat 101
James, Adelheidstraat 129, bestuur VvE
Anastasia, namens moeder, Adelheidstaat 137

Afwezige klankbordgroepleden:

Lennart, Adelheidstraat 89
Anne Marie, eigenaar Het Pleidooi
Pierino, eigenaar Lucianos

Aanwezig vanuit programma

Jasmijn Koelega, Omgevingsmanager Rijksvastgoedbedrijf/programma Vernieuwbouw PvJ
Martijn Nab, Programmamanager Vernieuwbouw Paleis van Justitie
Merel Baas-van Vloten, Bestuurslid Rechtbank Den Haag en lid Stuurgroep
Sander Halkes, Teamvoorzitter Facilitair Rechtbank Den Haag
Carsten Hilgendorf, Projectleider ABT onderdeel van Consortium PvJ
Tim Brans, Architect Nudus onderdeel van Consortium PvJ
Eek van der Krogt, Landschapsarchitect Karres en Brans onderdeel van Consortium PvJ
Firat Isik, Bezonningsexpert onderdeel van Consortium PvJ
Marit Kruisdijk, Programmasecretaris Vernieuwbouw Paleis van Justitie en notulist